

**әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті
Философия және саясаттану факультеті**

Педагогика және білім беру менеджменті кафедрасы

**91425 «Әлеуметтік педагогтың диагностикалық қызметі» пәнінен
дәріс**

КРЕДИТ САНЫ - 5

КУРС -2

Құрастырған: п.ғ.к., аға оқытушы Д.А.Нургалиева

АЛМАТЫ

Дәрістердің қысқаша мазмұны.

1- дәріс. «Әлеуметтік педагогтың диагностикалық қызметі» пәнінің мақсаты, міндеттері .

1. Дәрістің мақсаты: Әлеуметтік педагогтың диагностикалық қызметі туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

- 1. Әлеуметтік педагогтың диагностикалық қызметі пәнінің мақсаты, міндеттері**
- 2. Әлеуметтік педагогтың диагностикалық қызметінің өзгешелігі**

Қазіргі кездегі саяси-экономикалық, әлеуметтік, рухани-мәдени өзгерістер ел өмірінің, сондай-ақ адам өмірінің барлық саласына өзінің әсерін тигізді. Айналадағы құбылыстарға, заттарға, адамға деген ішкі сана-сезім, көзқарас, қарым-қатынас түбімен өзгерді. Адамдардың, қоғамның құндылықтары мен қызығушылықтары да басқаша сипат алды. Білімге деген сұраныс та, талап та өсе түсті. Қай мемлекеттің де негізгі тірегі - асқақтаған күмбездер де, ғимараттар да, экономикалық жағдай да емес, білімді де білікті, іскер де, белсенді адамдар. Әрине, "келешектің иесі - жастар". "Жастар өзінің ата-анасынан гөрі заманына көбірек ұқсас келеді. (И.С.Кони). Сондықтан қоғам талабына сай, сол қоғамды көркейтетін, дамытатын тұлға тәрбиелеу ең маңызды мәселе екені даусыз. Қоғамның дамуына қарай ғылым мен техниканың деңгейі де, оны басқару жүйесі де өзгеріп отыратыны белгілі. Осыған орай маман қызметінің мазмұны жаңарып, жаңа мақсат, жаңа көзқарас, жаңа шешімдер мен жаңа мүмкіншіліктерді қажет етеді. Ондай мүмкіншілік тек білім арқылы келеді. Әлеуметтік педагогика- кәсіби-мамандарды тәрбиелеу мен бейімдеу туралы ғылым.

Ғылымның кез-келген саласы сияқты әлеуметтік педагогиканы қарастырғанда ең алдымен оның объектісі мен зерттеу пәнін ажыратып алу қажет. Ғылыми объектісі — болашақ тұлғаның қалыптастыру болатыны ақиқат. Әлеуметтік педагогтың диагностикалық қызметі пәніне жан-жақты анықтама бермес бұрын көптеген ғылымдардың зерттеу объектісі болып табылатын (педагогика, әлеуметтану, физиология, медицина т.б.). педагогикалық психологияның зерттеу пәні болып адамның әлеуметтік мәдени тәжірибені меңгеру заңдылықтары, фактілері және білім беру процесінің әртүрлі жағдайларында педагогтың ұйымдастырып және басқаратын оқу қызметінің субъект ретінде қарастырылатын адамның интеллектуалдық және тұлғалық даму деңгейінде үзгеруді меңгеруін туғызуы болып табылады. Жекелеп айтқанда, әлеуметтік педагогика «білімді, икемділік пен дағдыларды меңгеру заңдылықтарын зерттейді, осы процестердегі жеке айырмашылықтарды зерттейді, оқушылардың өз бетімен шығармашылық ойлауын қалыптастыру заңдылықтарын, бала психикасында оқыту мен тәрбиелеу әсерінен пайда болатын өзгерістерді зерттейді.

Бақылау сұрақтары:

- 1. Әлеуметтік педагогтың диагностикалық қызметі пәні нені қарастырады?**
- 2. Әлеуметтік педагогтың диагностикалық қызметі басқа қандай ғылым салаларымен байланысты?**
- 3. Ересктерге білім беру өзектілігі немен түсіндіріледі?**
- 4. Педагогикалық білімнің қазіргі қоғамдағы маңызы неде?**

Ұсынылатын әдебиеттер:

- 1. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.**
- 2. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.**

3. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
4. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
5. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
6. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
7. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

2- дәріс. Әлеуметтік педагог қызметінің ерекшеліктері, оның кәсібилігі

1. Дәрістің мақсаты: Әлеуметтік педагог қызметінің ерекшеліктері, оның кәсібилігін талдау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Әлеуметтік педагог қызметінің ерекшеліктері
2. Әлеуметтік педагог қызметі, оның кәсібилігі

«Әлеуметтік педагогика» ұғымын алғаш рет XIX ғасырда неміс педагогы А. Дистервег енгізген. Бірақ араға көп уақыт салып қана әлеуметтік педагогиканың екі ғылыми-практикалық бағыты айқындалды. Оның бірі П. Наторп есімімен байланысты айқындалып, халықтың мәдени деңгейін көтеру мақсатында қоғамның тәрбиелік күштерін интеграциялау мәселесіне арналды. Екінші бағыт қараусыз қалған балаларға әлеуметтік көмек көрсету, оларды қорғау, құқық бұзушылықтың алдын алуға бағытталды. Бұл бағыт Г. Нол, Г. Боймер есімдерімен байланысты болды. Әлеуметтік педагогика, бұл қоршаған ортаның тәрбиеге әсері жөніндегі ғылым. Әлеуметтік педагогика мәселелерін зерттеуде танымал Ресей ғалымы А. В. Мудрик әлеуметтік педагогиканы адамның бүкіл өмірі барысында жүзеге асырылатын әлеуметтік тәрбиесін қарастыратын ғылым ретінде қабылдауға болады деп айтады.

Әлеуметтік педагогиканың идеялары мен бұл саладағы қызметкерлердің жұмыстары С. Т. Шацкий, В. Н. Шульгин, М. В. Крупенин, А. Г. Калашникова, А. П. Пинкевич т.б. тарапынан қарастырылған. С. Т. Шацкий мектептің әлеуметтік рөлін негіздеп, кіші ортада біртұтас тәрбие процесін ұйымдастыруды теориялық тұрғыдан айқындаған. 30-жылдардың аяғындағы мектептердің тек оқу-тәрбие процесін жақсартуға ғана басты назар аударуы әлеуметтік педагогика саласындағы ғылыми зерттеулерді кейінге ысырып жіберді. Әлеуметтік педагогиканың бастаулары халықтық педагогикада жатыр. Тұлғаны әлеуметтендіру идеялары ұлы ғұламалардың педагогикалық көзқарастарында қарастырылған. Атап айтқанда, әл-Фараби, Ж. Баласағұн, М. Қашқари, Қ. А. Ясауи және т.б. ғұламалар еңбектерінде адам тәрбиесін жүзеге асыру оның әлеуметтік ортасын қалыптастырумен байланысты екендігі баса айтылған.

Әлеуметтік педагогика мәселелерін көптеген классик педагогтар Я. А. Коменский, Ж. Ж. Руссо, И. Г. Песталоцци, И. Гербарт, А. Дистервег, К. Д. Ушинский және т.б. қарастырған. Олардың педагогикалық көзқарастарының ықпалымен адам тәрбиесінің қоғамдық-әлеуметтік ортадағы рөлі, тәрбие нәтижесінің қайырымдылықпен, мейірімділікпен айқындалатындығы туралы ой-пікірлер тұжырымдалады.

Әлеуметтік педагогика пәнінің зерттеу объектісі - адамның әлеуметтік ортамен өзара қарым-қатынасының жиынтығы негізінде оның қоғамдағы даму процесі болып табылады. Сонымен қатар, әлеуметтік педагогиканың ғылым ретіндегі негізгі мақсаты педагогикалық мақсатпен сабақтастықта тұлғаның әлеуметтік болмысына қатысты білімдерді интеграциялау болып табылады. Практикалық пән ретіндегі негізгі мақсаты - өзінің табиғи болмысынан алыстаған тұлғаны қалпына келтіруге көмектесетін технологияларды жасау. Ал, әлеуметтік педагогиканың пәні - адамның әлеуметтенуінің және оның қоғамға бейімделуінің педагогикалық аспектісі болып табылады. Әлеуметтік педагогика адам мен қоғамның өзара әсерлесуі негізінде қалыптасу, қоғамға толық ену ретіндегі тұлғаның

әлеуметтік қалыптасуын ынталандырудың мақсатын, міндетін, мәнін, мазмұны мен принциптерін, әдістері мен формаларын зерттейді.

Әлеуметтік педагогика өзінің пәндік өрісіне ие және ғылым ретіндегі өзіндік міндеттері айқындалған. Олар:

- тұлғаның даралық дамуын гармониялы бірлікте қарастыра отырып, ғылыми әлеуметтендіруді қамтамасыз ету;
- тұлғаның дамуы мен әлеуметтену процесіне әсер етуші қарым-қатынастарды педагогикалық тұрғыдан реттеу;
- тұлғаның қоғамға және әлеуметтену процесіндегі педагогика-лық ғылымдардың көпжақты әсерінің мүмкіндіктерін зерттеу;
- әлеуметтік ортаның педагогикалық потенциалын арттыру мен оны пайдаланудың шарттарын және тәсілдерін зерттеу;
- тұлға ұғымының мәнін, оның даму, қалыптасу кезеңдерін түсіну;
- адамның әлеуметтік болмысының түрлі формаларының (адам, жекелік, тұлға, субъект) шекараларын ажырата алу;
- тұлғаның дамуы мен өзін-өзі дамытуының өзара байланыстылығына талдау жүргізу;
- әлеуметтік детерминант, әлеуметтік қалыптасу, тұлға қызметі мен дамуы ұғымдарының мәнін ашу.

Адамның дамуын оның қоршаған орта ықпалынан және өзара қарым-қатынас негізінде дамуын оның әлеуметтенуінің нәтижесі деп қарастыруға болады. Әлеуметтену:

- адамның қоғаммен өзара қарым-қатынасы арқылы және өмірдің әртүрлі жағдайларынан;
- адамдарға мемлекет тарапынан болатын әсерлер арқылы;
- тәрбиенің немесе адамның дамуының белгілі бір жағдайда мақсатты бағытталған процесі арқылы;
- адамның өзін-өзі тәрбиелеуі немесе өзін-өзі дамытуы арқылы жүзеге асырылады.

Әлеуметтік педагогика - әлеуметтендіру процесін білімдік-тәрбиелік құралдармен реттеудің және жүзеге асырудың, танымның теориясы мен практикасын қамтитын ғылым саласы болғандықтан, әлеуметтік болмыстың адам өмірі барысындағы мақсаты мен міндеттеріне ықпалын қарастырады. Әлеуметтік педагогика жеке адамдарға, тұрғындардың топтарына көмек көрсетуді өз міндетіне жатқызады.

Әлеуметтік-педагогикалық тәрбие және тәжірибесінің нысаны - жеке дара және қоғамдық сипаттама бірлігін қамтитын әлеуметтік ортаның мүшесі болып табылатын адам, ал оның пәні - адамның әлеуметтік тұрғыда қалыптасуының және дамуының педагогикалық аспектілері.

Әлеуметтік-педагогикалық теория мен практикасының екінші міндетінің нысаны - қоғамның әлеуметтік шеңбері, микро (шағын) орта, адамдар ұжымы және т.б. болып табылады. Аталмыш деңгейге тән іс-әрекетті жүзеге асырудың белгілі құралдарына мәдени-ағарту, дене шынықтыру - сауықтыру, әлеуметтік-тәрбие жұмыстарын және т.б. ендіруге болады.

Әлеуметтік педагогиканың үшінші деңгейдегі нысаны - әлеуметтендірудің алуан түрлі сатылары мен деңгейіндегі жеке адам болып табылады.

Бұның өзі қоғамда әлеуметтік педагогикалық қызметтің қажеттілікке айналып отырғандығы мен осы салада мамандар даярланудың сұранысы артып отырғандығын дәлелдейді. Әйтсе де, халықтық болмысызда тастанды балалар мен қараусыз қалған ата-аналардың болмағандығы қоғамның өркениеттілігінің шарықтаған заманында өз жалғасының үзіліп отырғандығын көрсетеді.

Тұжырым:

1. Әлеуметтік педагогика ғылымы адамды өзі өмір сүріп отырған қоғамының талаптарына сай әлеуметтендіру тәжірибелерін ұрпақтан-ұрпаққа беру қажеттілігінен туындады.

2. Әлеуметтік педагогика ғылымы адам мәселелерімен айналысатын барлық ғылымдармен тығыз байланысады.

3. Әлеуметтік педагогика ғылымының мақсат-міндеттері қоғамның адам тәрбиесіне деген талаптарына сай үнемі өзгеріп отырады. Ол қоғам талаптарынан туындап, қоғам мұқтажын ескереді.

Бақылау сұрақтары:

1. Әлеуметтік педагогика пәнінің зерттеу объектісі мен пәнін сипаттаңыз.
2. Әлеуметтік педагогика мен педагогика ғылымының арасында қандай байланыс және ерекшеліктер бар?
3. Әлеуметтік-педагогикалық тәрбие мен тәжірибе нысандарын атаңыз.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
2. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
3. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
4. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
5. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
6. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
7. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

3- дәріс. Диагностика әдістемесі: әдістеме ұғымы, тест ұғымы.

1. Дәрістің мақсаты: Диагностика әдістемесі: әдістеме ұғымы, тест ұғымдарын талдау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Диагностика әдістемесі: әдістеме ұғымы, тест ұғымы.
2. Диагностикадағы тест мәні

Қазіргі таңда әлеуметтік педагогиканың тұжырымдамалық және құрылымдық мәселелерін жасауда қолданылып жүрген негізгі тұжырымдамалық идеялар Б. А. Грушин, Р. Г. Гурова, С. Н. Иконников, В. Г. Лисовский, Ю. В. Торсуев және т.б. еңбектерінде қарастырылған. Бұл зерттеулерде тәрбиенің әлеуметтік детерминанттылығы және әлеуметтік-экономикалық жағдайларға байланысты тұлғаның әлеуметтенуі жайлы эмпирикалық зерттеулердің талдаулары берілген.

В. С. Бестужев-Лада, Б. С. Гершунский, В. А. Караковский, М.Н. Скаткин, В. А. Ядов т.б. әлеуметтік-педагогикалық болжам жасау мәселелерін шешуде әлеуметтік педагогика ғылымына үлкен үлес қосқан.

В. И. Журавлев, Б. Т. Лихачев, В. Г. Разумовский, Г. П. Будановалардың зерттеулерінде жастардың еңбекке, отбасылық өмірге, білім алуға, қоғамдық іс-әрекет пен дем алуға дайындығы жан-жақты әрі терең қарастырылған.

Психология мен әлеуметтік психологияда тұлғаның психологиялық құрылымы мен рефлексивтік белсенділіктің түрлеріне, формаларының заңдылықтарына іс-әрекет психологиясы мен тұлға ерекшеліктері, идентификациялаудың әлеуметтік-психологиялық механизмдері (эмпатия, еліктеу, сендіру т.б) жатады. Бұл орайда Б. Т. Ананьев, Л. С.

Выготский, А. Н. Леонтьев, Б. Ф. Ломов, В. М. Мерлин, Л. И. Анциферова, И. Н. Семенов және т.б айтуға болады.

Соңғы жылдарда философияда қоғамда адамның алатын орны, адамдағы биологиялық пен әлеуметтіліктің арақатынасы, тұлға дамуының әлеуметтік мәдени детерминациясы, адамның іс-әрекеттік болмысы әлеуметтік қоғамның негізгі сфераларын талдау, гуманистік концепция мазмұнын түсіну мәселелеріне көп көңіл бөлінуде. Бұл бағыттағы зерттеулер ретінде М. Н. Берулова, Л. П. Буева, Л. Н. Коган, И. И. Резвицкий, И. Н. Семенов, Э. Г. Юдин, К. А. Шварцман т.б еңбектерін атауға болады.

Әлеуметтік педагогиканың принциптері – бұл, тұлғаның қалыптасу және даму процесінің базалық принциптерін түсіну ғана емес, сондай-ақ оларды практикалық тұрғыда жүзеге асыру. Ондай принциптер қатарына – гуманитарлық, дамудың әлеуметтілігі, жүйелілік, поляризация және тәжірибе жатады.

1. *Әлеуметтендірудің ізгіліктілігі принципі.* «Гумандылық», «гуманизм» ұғымдары латынның «адамдық» деген сөзінен аударылғанда «адамға деген құрмет» деген мағынаны білдіреді. Гуманизм қағидасы мынадай ережелерді сақтауды қажет етеді:

- қоғамдағы барлық балалардың дене, материалдық және әлеуметтік жағдайына карамай оларға деген дұрыс қарым-қатынас пен құрмет болуға тиіс;
- әрбір баланың бойындағы «мен» ұғымының қалыптасуы мен дамуына көмектесу, айналадағы адамдарға құрметпен қарау;
- мейірімділік пен қайырымдылықты гуманизмнің алғашқы басқышы ретінде түсіну.

Әлеуметтендірудің ізгіліктілігі, бағыттылығы принципі - адамның өмірін, оның дене, психикалық және адамгершіліктік саулығын, сондай-ақ рухани байлықтарын адамның жоғары құндылықтары ретінде мойындау. Әлеуметтендіру процесіндегі педагогикалық ықпалдың негізгі мақсатының өзі оны тек танып қана қоймай, сол құндылықтарға қол жеткізу болып табылады.

Тәрбиені ізгілендіру идеясы Ян Амос Коменскийдің еңбектерінде бастау алып, ол барлық елдер педагогтары тарапынан насихатталып келеді.

Әлеуметтік педагогиканың *ізгіліктілік принципі* ізденушілік және практикалық іс-әрекетте төмендегідей үш идеямен байланысты болады:

- адамды жоғары әлеуметтік құндылық ретінде тану;
- адамды қоғамдық дамудың мақсаты ретінде мойындау;
- адамды қоғамдық өмірдің жалпы барлық салаларын кез келген әлеуметтік-педагогикалық жобалар мен технологияларды бағалаудың жоғарғы критеріі ретінде тән алу.

Әлеуметтік педагогика үшін *әлеуметтілік принципі* - адамның интегралдық әлеуметтік болмысына, тұлғаның көп аспектілі қалыптасу және даму процесінің әлеуметтік детерминациясы мен қызмет ету жағдайындағы тұлғаның әлеуметтік болмысына қатысты үш аспектіде принципіалдық маңызға ие.

Жүйелілік принципінің мазмұны төмендегі қағидалар арқылы айқындалады:

- тұлғаның қалыптасу және даму процесін зерттеу және қамтамасыз етуде пәнаралық қатынасқа бағдарлану;
- тұлғаның өмір сүру деңгейі мен әлеуметтендірудің барлық құрылымдық компоненттерінің субординациясы мен координациясының логикасын мазмұндық тұрғыдан қарастыру;
- жүйелілік қатынас негізінде әлеуметтік-педагогикалық технологияларды жасау.

Поляризациялау принципі әлеуметтендіру процесінің өзін диалектикалық бірлікте қарастыруды, қарама-қайшылықтар бірлігі ретіндегі тұлға болмысының табиғатын, оның өмір сүруінің жекелік деңгейін түсіндіруді мақсат етеді.

Әлеуметтік педагогтарды кәсіби дайындау тұжырымдамасы. Жалпы тұжырымдамалар ғылыми білімді дамыту формалары ретінде бірнеше ерекшеліктерге ие. Ең алдымен белгілі бір ғалымның дүниетанымдық жеке ұстанымын білдіреді. Сондай-ақ, ол теорияны құрастырудың алғашқы сатысы саналады. Осындай дүниетанымдық ұстанымдар мен әдіснамалық нұсқаулар негізінде кейбір пән аясындағы бастапқы теориялық категориялар

бірігуі нәтижесінде әдіснамалық тұжырымдар пайда болады. Мұндай бірігу негізінен олардың арасындағы қажетті байланыстарды айқындау негізінде жүзеге асырылады. Мұндай процедураны толық деңгейде жүзеге асыру түбінде концепцияның теорияға айналуына септігін тигізеді.

Әлеуметтік педагогика ғылымындағы әлеуметтендіру принциптері тәрбие принциптерімен тығыз байланыста қарастырылады. Осы тұста педагогикалық тәрбие принциптері мен М. А. Галагузованың әлеуметтік педагогикалық принциптер тұрғысындағы көзқарастары жақын келеді.

Солардың біразын қарастырып көрейік:

Әлеуметтендірудегі тәрбиенің халықтығы принципі. Қазақ халқы бала тәрбиелеу мәселесіне ерекше мән беріп, балаларды оның тек ата-анасы ғана емес, бүкіл ауыл болып тәрбиелегендігі белгілі. Сондықтан ата дәстүрінің бірі – дүниеге келген балаға бүкіл ауыл, тума-туысқандар болып көңіл бөлу болып табылады. Азан шақырып атын қойғаннан ер жетіп отау тіккенге дейінгі бала өмірінің әрбір белесі мен асқан асуы туыстар тарапынан атаусыз, ескерусіз қалған емес. Бала өміріне байланысты отбасында болатын қуаныштардың барлығын қадірменді ақсақалдар мен игі жақсылар балаға деген жақсы тілегін айтып, ақ батасын беріп, үй иелерінің қуанышын бөліскен. Міне, сондықтан да бала тәрбиесі бұрынғы қазақ ауылында бір үй адамдарының тілек-талабы мен мүдделерінің деңгейінен асып түсіп, қоғамдық, әлеуметтік сипатқа ие болған.

Әлеуметтендірудің мәдениетке байланыстылығы принципі. Тәрбиенің мәдениетке байланыстылығы қағидасын алғаш неміс педагогы А. Дистерверг ендіріді. Ол бала тәрбиесінде оның өмір сүрген жері мен уақытын, мәдениет және болашақта өмір сүруге тиісті болатын жері ескерілуі керек деді.

Әлеуметтендірудегі жеке-даралылық принципі. Мұнда әрбір индивид дене жағынан және интеллектуалдық мүмкіндігі бойынша қайталанбайтын тұлға ретінде қарастырылады. Сондықтан, оларды тәрбиелеу немесе өмірлік әрекеттерге бейімдеу қызметінің мазмұндық және уақыттық аспектілері әртүрлі болып келеді, соған сәйкес соңғы алынатын нәтижесі де бір-бірінен ерекшеленеді.

Ол адамның гендік ерекшелігіне, тұлғаның өмірлік мақсаттары мен ұстанған позицияларына да байланысты болады.

1. Әлеуметтік тәрбие тұлғаны қоғам талабына сай етіп қалыптастыруды көздегендіктен, ол тәрбие үрдісімен сабақтасып жүзеге асырылады. Сондықтан әлеуметтендіру үрдісі де нақты заңдылықтарға бағынып, принциптерге сүйенеді.

2. Әлеуметтік педагогика ғылымының негізгі принциптері адам тәрбиесін жүзеге асыруда басшылыққа алынатын тәрбие принциптерімен тығыз байланыста болады.

Бақылау сұрақтары:

1. Әлеуметтік педагогика пәнінің зерттеу объектісінде диностиканың мәнін сипаттаңыз.
2. Әлеуметтік педагогика мен педагогика ғылымының арасында қандай байланыс және ерекшеліктер бар?
3. Әлеуметтік-педагогикаға сай тест құруды түсіндіріңіз.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
2. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
3. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с

4. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
5. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
6. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
7. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

4- дәріс. Диагностикалық жұмыстың кәсіби-этикалық нормалары. Кәсіби-этикалық стандарттың принциптері.

1. Дәрістің мақсаты: Диагностикалық жұмыстың кәсіби-этикалық нормаларын сипаттау және кәсіби-этикалық стандарттың принциптерін талдау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Диагностикалық жұмыстың кәсіби-этикалық нормаларын сипаттау.
2. Диагностикалық жұмыстағы кәсіби-этикалық стандарттың принциптерін талдау.

Қандай қоғамда болмасын, тіпті дамудың қандай сатысында болса да өзіне ерекше назар аударуды қажет ететін адамдар кездеседі. Олар - дене немесе психологиялық, әлеуметтік жағынан ауытқулары бар адамдар. Ондай адамдар қашанда басқа адамдар тобынан ерекшеленіп тұрады және олардың қасиеттері мен іс-әрекеттерін қалыпты жағдайға сәйкес келмейді деп айтуға болады.

Қалып (норма) ұғымы медицина, психология, педагогика және физиология ғылымыдарында кеңінен қолданылады. «Қалып» ұғымының мәніне сипаттама берудің қиындығы оның терминдік түсінігінде ғана емес, мазмұнында да болып отыр. Өйткені адамдар қоғамында қабылданған талаптарға сай «қалып» түсінігі ұлттық, менталитеттік сипатқа байланысты да ерекшеленуі мүмкін.

Ауытқу негативті немесе позитивті сипатқа ие болуы мүмкін. Мысалы, баланың қалыптан ауытқуы кейде оның ақыл-ойы жағынан кемістігі болып саналса, кейде ол талантты болуымен айқындалады.

Шартты түрде қалыптан ауытқу құбылысын төрт түрге бөлуге болады. Олар: денедегі ауытқу, психикалық ауытқу, педагогикалық ауытқу, әлеуметтік ауытқу.

1. Денедегі қалыптан ауытқу құбылысы адамдардың денсаулығындағы кемшіліктерге байланысты болып, медициналық көрсеткіштермен айқындалады. Медицинада әрбір жас ерекшелігіне сай адамдардың денінің саулығын сипаттайтын өзіндік көрсеткіштері (салмағы, бойы, көкірек көлемі, және т.б.) айқындалған. Денсаулығы мен дамуы жағынан ауытқуы бар адамдардың мынадай түрлерін атап көрсетуге болады:

- дерт – психикалық немесе физиологиялық функциясында аномальдық құбылыстың болуы, қандай да бір іс-әрекетті орындауда қиындық туғызатын аномальдық құрылым элементтерінің кездесуі;

- мүмкіндігі шектелген – адам қимылында қалыпты болған әрекеттерді жасауда қабілеттіліктің болмауы немесе шектелуі;

- мүгедектік – жас ерекшелік, жыныстық және әлеуметтік факторлардан туындайтын қандай да бір нормативтік рөлдерді орындауды шектейтін немесе кедергі келтіретін нақтылы адамның мүмкіндігінің шектелуі немесе дефектісінің кез келген салдары;

2. Психикалық ауытқу баланың ақыл-ойы дамуымен, психикалық жетіспеушілігімен байланысты айқындалады. Оған адамның сөзі, эмоциялық-еріктік күші, сондай-ақ сөйлеудегі кемшіліктер, тұтығу, оқу мен білім мазмұнын баяндаудағы кемшіліктер жатады.

Баланың ақыл-ойы жағынан дамымай қалуы жүйке жүйесінің тума дефектісі немесе аурудың салдарынан болуы мүмкін.

3. Педагогикалық ауытқу - бұл ұғым немесе түсінік әлеуметтік педагогика мен педагогика ғылымында өте аз қолданылады. Бұл ең алдымен педагогикалық мақсатты жүзеге асыруда білім алушының әрекетінде қалыптасқан нормалар мен көрсеткіштерді салыстыру арқылы реттеп отыратын ынталандырудың тұлға дамуына әсерімен іске асырылады.

Әлеуметтік ауытқу - ол «әлеуметтік қалып» ұғымымен байланысты. Әлеуметтік қалып - қоғам дамуының өзіндік кезеңінде қалыптасқан және арнайы қабылданған әлеуметтік топтың немесе адамдардың мінез-құлық әрекеттерінің үлгі ережесі. Шын мәнінде әлеуметтік қалып қажет етілген мінез-құлықтың моделі ретінде қабылданады.

Әлеуметтік педагог қызметінде әлеуметтік қалып пен ауытқу шекарасын білу және айқындау өте маңызды. Қалыпты мінез бен әлеуметтік ауытқу орын алатын мінез-құлықты сипаттайтын: еріксіздік пен шектен тыс белсенділік, қорқыныш пен ызакорлық және т.б. қасиеттер осы екі ұғым арасын айқындайтын түсініктер болып табылады.

Сондықтан әлеуметтік педагог қызметінің бір қыры ауытқудың алдын алуға, қоғамда қабылданған мінез-құлық пен іс-әрекет қалыптары мен талаптарының бұзылуын болдырмауға бағытталса, екінші қыры, бойында ауытқудың белгілері байқалған балаларды реабилитациялауға бағытталады. Бұл балаға қалай көмектесу керек, қоғамға қалай қосу қажет деген сауал төңірегінде атқарылатын өте маңызды да ауқымды жұмыс.

Тұжырым:

1. Қоғамда орын алып отырған көптеген келеңсіз жағдайлар мен кездесетін қиыншылықтар адамның қалыпты өмір сүруі мен мінез-құлқының өзгеруіне алып келеді. Әлеуметтік педагог қызметінің қажеттілігі тұлғаны қалыпты өмір сүру дәстүріне қайта әкелу мен қоғам талаптарына бейімдеуден туындайды.

2. Педагогикалық процесс екіжақты сипатқа ие болғандықтан, тұлғаны әлеуметтендіру процесі тұлғаның өзі тарапынан белсенділіктің болуын қажет етеді.

3. Әлеуметтік педагогикалық процестегі қалып ұғымының өзі қоғамдық категория ретінде өзгеріп отырады.

4. Қалыптан ауытқудың бір түрінің орын алуы басқа түрлерінің де пайда болуына алып келеді.

Бақылау сұрақтары

1. Әлеуметтік педагогикадағы «қалып» және «қалыптан ауытқу» ұғымдарына сипаттама беріңіз.

2. Ауытқудың түрлерін атаңыз және оның себептеріне сипаттама беріңіз.

3. Бойында ауытқуы бар балалардың белгілерін атаңыз және әлеуметтік ауытқулар арасындағы байланыстылықты дәлелдеңіз.

4. Бүгінгі қоғамда әлеуметтік ауытқуы бар балалармен жұмыстың жүргізілуіне көзқарасыңыз қандай? Көзқарасыңызды нақтылы аргументтермен дәлелдеңіз.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016. 122б.
2. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
3. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
4. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
5. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
6. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.

7. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

5- дәріс. Білім беру ұйымдарындағы әлеуметтік педагог жұмысының принциптері, бағыттары.

1. Дәрістің мақсаты: Білім беру ұйымдарындағы әлеуметтік педагог жұмысының принциптері, бағыттары туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Білім беру ұйымдарындағы әлеуметтік педагог жұмысының принциптері, бағыттары..
2. **Зерттеу нысаны , пәні және қызметтері**

Педагогикалық процесс - оқушылардың мәдени байлықтарды меңгеруге және оларды еңбекке және қоғамдық өмірге дайындаудағы бірлескен іс-әрекеттері, бұл ұстаздардың белсенді араласуымен және басшылығымен жүзеге асады.

Процесс - латынның "processus" деген сөзінен аударғанда "жылжу" деген мағынаны білдіреді. Ол:

- даму сатысы, күй өзгерісінің бірізділігінен;
- қандай да бір нәтижеге жету үшін ұйымдастырылған бірізді әрекеттердің жиынтығынан тұрады.

Процесс ұғымының мәні "педагог - оқушы" жүйесіндегі оқытушыға бірізді ұйымдастырылған әрекеттер жиынтығы негізінде соңғы нәтиже қандай болуға тиіс екендігін, ол үшін қандай өзгерістер жасау керектігін нақты білуді талап етеді. Педагогикалық процестегі болашақ мамандар даярлығын қалыптастыру мәселелерін қазақстанда ғалым-педагог Г.Д.Хмельдің ғылыми мектебі зерттеп келеді. Педагогикалық процестің мәнін айқындау оның көптеген элементтерін айқындаумен байланысты.

Педагогикалық процестің элементтерін алғаш ендірген А.Г.Калашников болды. Ол педагогикалық процесс құрылымынан келіп шығады. Олар: мақсаты, міндеті, мазмұны, формасы, әдіс-тәсілдері және құралы мен педагогикалық процестің материалдық жағынан ұйымдастырылды. Ғалым Данилов А.М. педагогикалық процестің элементтері мұғалім мен оқушыларды да қамтиды деп ұсынды.

Адамның қандай да болмасын іс-әрекеттерінің заттық сапасы қалайда білімдер жүйесінде көрінеді. Сондықтан педагогикалық процесс сипатының біртұтастық объектілері жасалмайынша педагогикалық іс-әрекеттің сәтті болуы мүмкін емес. Педагогикалық іс-әрекетте еңбек субъектісі мұғалім болады. Мұғалімнің еңбек құралдарының өзіндік сипаттары - ол, оның білімі, білігі, тұлғалық қасиеттері болып табылады. Осыған байланысты білім "сананың тір тұтастық объектісі" болып есептелуі керек. Мұғалімнің іс-әрекеті, оның білімі және тәжірибесі кәсіби шеберліктің деңгейіне тікелей қатысты екендігі анық.

Педагогикалық процесс - жүйе. Қоғамдық өмірге оқушылардың қатысу тәжірибесін қалыптастыру, педагогикалық процестің оқудан тыс кеңістігінде іс-әрекеттер түрлерін меңгеру барлық оқушылардың өзара әрекеттерін және ұстаздар тарапынан басшылық болуын қажет етеді. Сондықтан да мектеп үшін макро жүйе "мектеп ұстаздары - мектеп оқушылар ұжымы" қалыптасады. Педагогикалық процестің жүйе ретіндегі бірқатар белгілері мыналар болып табылады:

- педагогикалық процесс әлеуметтік жүйе ретінде адамдардың өзара әрекеттері есебінен өмір сүреді;
- мектеп педагогикалық процесі көп деңгейлі және көпқұрылымдық құбылыс, себебі, ол өзінен кейінгі деңгейдегі жүйелерді жинайды;
- жүйе тек іс-әрекетпен, тәсілдеріне оқытса, онда оқушылар оларды меңгере отырып педагогикалық процестің белсенді қатысушылары болады; тек қана репродуктивке ғана емес, қайта құру, шығармашылық белсенділікке дайын болады;

-педагогикалық процесте мұғалімнің басқару объектісі оқушылардың іс-әрекеті болады;
-іс-әрекеттің барлық элементтері (мақсат, міндеттер, мазмұны және т.б.) үлкендердің, ата-аналардың, ұстаздардың іс-әрекеті негізінде баланың білімді меңгеруіне бағытталуы керек;
-педагогикалық процестегі мұғалімнің басқару құралы іс-әрекет субъектілері арасындағы қатынастар болады. Олар арқылы субъектілердің өзара әрекеті мен дамуына тиімді жағдайлары қамтамасыз етіледі.

М.А.Данилов және басқа да көптеген ғалымдар оқыту процесінің тиімділігін арттыратын заңдылықтарды ескере отырып, педагогикалық процестің заңдылықтары да болуға тиіс деген қорытындыға келді. Ю.К.Бабанский педагогикалық процесті жалпы жүйе деп қарастырды да төмендегідей негізгі заңдылықтарды ұсынды:

- педагогикалық процестің қоғамның әлеуметтік-экономикалық қажеттілігімен байланыстылығы;

- педагогикалық процестің нақтылы бір мақсатқа бағыттылығы;

- педагогикалық процесс екі жақты сипатқа ие. Яғни, ұстаздар мен оқушылардың, тәрбиешілер мен тәрбиеленушілердің өзара әрекетімен байланысты болады. Педагогикалық процестің екі жақтылық ерекшелігі міндетті түрдегі екі жақтың да іс-әрекеттері арқылы сипатталады; Мұны мынадай схема түрінде көрсетуге болады:

- оқушылардың белсенділігі мұғалімдердің іс-әрекеттерінің нәтижесі болып табылады;

- оқушылардың мұқият ұйымдастырылған өзара іс-әрекеттері педагогикалық процестің тиімділігін арттырады;

- педагогикалық процесс ұзақ мерзімді процесс.

- педагогикалық процестің қызметі оның мазмұнына, сынып ұжымындағы әрбір оқушының жас және дара ерекшеліктеріне сәйкес ұйымдастыруға байланысты анықталады.

Мұғалімнің басшылық ролін анықтайтын заңдылықты, тәрбиеленушілердің саналы белсенділігі мен ұжымдық және жеке шығармашылық іс-әрекеттерін ұстаз жасайды. Оқушының оқу әрекетін мұғалім тек мектептегі педагогикалық процесте ғана емес, сонымен қатар отбасында да жалғасын туып жатуын қамтамасыз етуі тиіс. Сондықтан мектептегі мұғалімдер мен ата-аналар, мұғалім мен оқушылар, оқушылар мен ата-аналар, оқушылар мен оқушылар арасында өзара қарым-қатынас орнайды. Бұл тұтас педагогикалық процес барысында жүзеге асып отырады. Сонымен қатар педагогикалық процестің мақсат-міндеттері әр түрлі әдіс тәсілдерді қолдану оқу жұмысын әртүрлі формалар арқылы ұйымдастыру барысында жүзеге асады.

Жоғарыдағы схеманы қолдана отырып, жеке топтар бөліктерінің ерекшеліктерін қарастырайық. Ең алдымен айтатын нәрсе, ол әлеуметтік тапсырыс мұғалімге байланысты емес, ол қоғамның мүддесіне сай болатындығын көрсетуіміз керек. Педагогикалық процестің мазмұнды қосымша құрамына сипаттама бере отырып, бұл бөліктер негізінен мектептегі қоғамдық мүдденің мағынасын жасайды.

Басқа бөліктер - құралдар, формалар, әдістер мен тәсілдер, тапсырмалар - оқушылардың іс-әрекеттерін ұйымдастырудағы мұғалімдердің мүмкіншілігін көрсетеді, яғни педагогикалық процестің қозғаушы тетігі болады.

Мұғалім, оқушы және ата-ананың педагогикалық процестегі өзара арақатынасын мына схемадан көруге болады:

Әлеуметтену процесі. Әлеуметтену адамның әрбір өмірлік кезеңдеріне қарай өзіндік ерекшелікпен жүзеге асырылады. Ол кезеңдер: балалық шақ, жастық шақ, ересектік шақ, қарттық шақ. Әлеуметтену процесін жүзеге асырудың маңызды институты ретінде отбасы мен білім беру мекемелері ерекше маңызды рөл атқарады. Мектеп және мектепке дейінгі жастағы балалардағы әлеуметтену әрекетінің мазмұны мен түрлері бірізді өзгеріп отырады. Әлеуметтену процесі әсіресе жасөспірімдік және жастық шақта айқын, өте қарқанды өтеді. Бұл кезде олардың қоғам талаптарына бейімделуіне көпшілік ақпараттық құралдар, достары, бейресми ұйымдардағы жұмыстар, жастар арасындағы өзіндік мәдениет, қарым-қатынас стильдері әсер етеді. Ересек жастағы әлеуметтену процесі біршама қиындық туғызады. Өйткені, бұл кезде тұлға дане және ақыл-ойы жағынан қалыптасып, өзіндік

көзқарасы мен өмірлік ұстанымдары тұрақталған. Қаншалықты талпыныс жасағанымен бұрынғы әдетке айналып қалған әрекеттер мен дағдылар тұлға қалыптасуын кешеуілдетеді.

Әлеуметтену процесін екі жақты сипатта қарастыруға болады: әлеуметтік бейімделу және әлеуметтік интеграция. Әлеуметтік бейімделу- тұлғаның өмір сүру ортасы болып табылатын әлеуметтендіру институтына, әлеуметтік топтар мен мекемелерге, рольдік қызметтерге, тұрмыс жағдайларына біртіндеп бейімделуі. Ал, әлеуметтік интеграция - бұл, тұлғаның саналы түрде ішкі рухани өмірін, өмірлік құндылықтары мен әлеуметтік нормаларын байытып, жетілдіруі.

Бақылау сұрақтары:

1. Әлеуметтік педагогика пәнінің зерттеу объектісінде диагностикалық жұмыстың кәсіби-этикалық нормаларын сипаттаңыз.
2. Диагностикалық жұмыстағы кәсіби-этикалық стандарттың принциптерін талдаңыз.
3. Әлеуметтік педагогика пәні бойынша нормативтік құжаттарды түсіндіріңіз.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
2. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
3. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
4. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
5. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
6. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
7. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

6- дәріс. Жеке тұлғаны диагностикалаудың психосемантикалық әдістері. Жеке сауалнамалар.

1. Дәрістің мақсаты: Жеке тұлғаны диагностикалаудың психосемантикалық әдістері. Жеке сауалнамалар туралы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. **Жеке тұлғаны диагностикалаудың психосемантикалық әдістері .**
2. **Жеке сауалнамалар жүргізу талабы.**

«Әлеуметтік педагог» мамандығының аталуының өзі «педагог» сөзінен туындайды. Сондықтан әлеуметтік педагог мамандарын педагогикалық оқу орындарында дайындап шығарады. Бұл екі мамандықты да теңестіріп отыратын нәрсе - олардың екеуінің негізгі назарының объектісі бала және оның дамуы мен әлеуметтік қалыптасуы болуында. Соған қарамай, бұл мамандықтар бір-бірінен ерекшеленеді де. Оқытушы өзінің негізгі білім берушілік қызметін орындаса, ал әлеуметтік педагог оқушының қоғамға бейімделуін басты назарда ұстайды.

Әлеуметтік педагогтің қызметінің объектісі - әлеуметтендіруге мұқтаж болып табылатын балалар мен жастар болады. Бұған бойында әртүрлі интеллектуалдық, педагогикалық, психологиялық ауытқулары бар балалар (көзі көрмейтін, естімейтін, ақыл-есі кемтар және т.б. балалар) да жатады. Әлеуметтік педагогтің қызметінің мақсаты - баланың дұрыс өсіп жетілуі мен дамуына психологиялық мүмкіндіктерді жасау.

Мамандандудың негізіне әлеуметтік педагог қызметінің бағыттарына икемділік танытқан тип тұлғалары алынады. Осыған байланысты мынадай мамандарды ажыратып көрсетуге болады:

- девиантты мінез-құлықты жасөспірімдермен жұмыс істейтін әлеуметтік педагогтар;
- мүгедектермен жұмыс істейтін әлеуметтік педагогтар;
- жетім балалармен жұмыс істейтін әлеуметтік педагогтар;
- қашқын балалармен жұмыс істейтін әлеуметтік педагогтар және т.б.

Әлеуметтік педагогтің бүгінгі таңда қызмет ету салалары өте ауқымды. Олар: білім беру мекемелері, жастар ісі жөніндегі комитет мекемелері, денсаулық сақтау мекемелері (балалар ауруханалары, психикалық ауру балалардың арнайы ауруханалары, наркоман балалар санаторийлері және т.б.), халықты әлеуметтік қорғау мекемелері, ішкі істер бөлімі жүйесіне қарайтын мекемелер (балаларға арналған интернаттар мен тәртіп бұзушы балалар колониясы және т.б.).

Жоғарыдағы талаптарды ескере отырып, әлеуметтік педагогтың мынадай негізгі қызметтерін(функцияларын) бөліп көрсетуге болады:

1. Тәрбие берушілік;
2. Диагностикалық қызмет;
3. Ұйымдастырушылық;
4. Алдын ала болжау қызметі;
5. Әлеуметтік-терапевтік;
6. Делдалдық қызмет;
7. Реттеушілік қызмет;
8. Қорғаушылық қызмет;
9. Алдын алушылық қызмет.

Бұл қызметтер белгілі бір құралдарды қолдану арқылы жүзеге асырылады. Құралдарға барлық іс-әрекеттер, пәндер, құрал-саймандар, әдіс-тәсілдер, формалар мен технологиялар жатады.

Әлеуметтік педагог мамандық ерекшелігі бойынша байқағыштық, жағдаяттардан тез шығуға қабілетті болу, интуиция және т.б. қасиеттерге ие болуы керек. Ал жеке адам ретіндегі қасиеттері:

1. Ізгіліктілік қасиеті (мейірімділігі, жоғары сезімталдығы, адалдығы, әділдігі және т.б.);
2. Психологиялық мінезділігі (психикалық процестерге жоғары деңгейде талдау жасай білуі, тұрақты психологиялық көңіл-күйде болуы, ерік күші мен көңіл күйін басқара білуі және т.б.);

1.Психоаналитикалық қасиеті (өзін-өзі бақылай білуі, өзіне-өзі сын көзбен қарай білуі, өзіне-өзі дұрыс баға бере білуге қабілетті болуы);

2.Психологиялық-педагогикалық қасиеті (тез тіл тапқыштық, көпшіл болу, салмақтылық және т.б.).

Әлеуметтік педагогтың өз қызметін атқару барысында білуі тиіс бірқатар міндеттері айқындалған. Олар:

- отбасы тәрбиесінің бүгінгі күнгі мәселелері мен қиындықтарын, отбасы өмірінің психологиясы мен этикасын, бүгінгі отбасы дамуының тенденцияларын білуі тиіс;
- балалардың, жасөспірімдер мен жастар тұлғасының даму заңдылықтарын, олардың сұраныстары мен қызығушылықтарын, мотивтері мен оларды қанағаттандыру деңгейлерін білуі тиіс;

- балаларды қорғаудың әлеуметтік-құқықтық және мемлекеттің әлеуметтік саясатының негізін, мүгедек балаларды қорғау, кәмелетке толмағандар құқығын қорғау, балалық пен аналық құқықтарды реттейтін құқықтық актілерді білуі тиіс;
- отбасыларына көмек көрсету мәселелері бойынша қоғамдық мекемелер мен мемлекеттік институттар жүйесінің функцияларын білуі тиіс;
- әлеуметтік ортада, мектепте, отбасында, тұрғылықты мекенжайда, бірлестіктерде, топтарда және т.б. жерлердегі жұмыстың ерекшелігін білуі тиіс;
- жұмыс ұйымдастырылатын ортаның экологиялық, демографиялық, әлеуметтік-педагогикалық ерекшелігін білуі тиіс;
- тұлғаны және ол өмір сүретін микроортаны диагностикалаудың әдісі мен әдістемесін білуі тиіс;
- отбасыларымен, әртүрлі топтар мен әртүрлі категориядағы адамдармен әлеуметтік-педагогикалық жұмыс жүргізудің әдісі мен әдістемесін білуі тиіс;
- отбасындағы бос уақытты ұйымдастырудың, қарым-қатынастың, отбасындағы балалардың, жасөспірімдер мен ересектердің бос уақыттарын ұйымдастырудың принциптерін білуі тиіс;
- еңбек заңдарының негіздерін білуі тиіс.

Сонымен қатар, әлеуметтік-педагогикалық қызметте маманның меңгеруі тиіс және бойынан табылуы тиіс қабілеттіліктеріне де бірқатар талаптар қойылады. Олар төмендегідей:

- балалар мен жасөспірімдердің қызығушылығын анықтау және олардың ақыл-ойының, дене және таланты жағынан дамуына жағдай туғыза білуі тиіс;
- әртүрлі әлеуметтік мәдени жағдайда білім беру процесін ұйымдастыру;
- отбасылық-тұрмыстық жағдайда тәрбиеге оң ықпал жасау, отбасыларына кәсіби көмек беру;
- әлеуметтік қауіпті отбасыларымен, ондағы педагогикалық қараусыз қалған жасөспірімдермен байланыс орната отырып, өзара түсіністік табу, оларға көмек пен қолдау көрсету;
- балалардағы девиантты мінез-құлықтың пайда болуын диагностикалау және байқалған девиантты мінез-құлықты коррекциялау және үйрету;
- клиенттерді түсіністікпен тыңдай білу және өткір тақырыптардағы талқылауларды позитивті эмоционалды көңіл-күймен түсіндіру;
- табысты кәсіби қызметке мүмкіндік туғызатын қарым-қатынасты қалыптастыру және дамыту;
- балалар мен жастардың өз проблемалары бойынша мәселелерін өз күштерімен шешуге күш салуына белсенділіктерін қалыптастыру;
- отбасының беріктігін сақтауда және оларға бала тәрбиесінде нақтылы педагогикалық көмек көрсетуде әлеуметтік институттардың мүмкіндіктерін пайдалану;
- әлеуметтік институттар арасында байланыстар орнату;
- кәсіби қызметте әлеуметтік зерттеулер әдістерін пайдалану.

Тұжырым:

- 1.Әлеуметтік педагогикалық қызметке деген көзқарас бүгінгі қоғамда екіжақты деп қарастыруға болады. Біріншіден, көпшілік нарық талаптарына сай білім мен қабілеттің көзі тәрбиеші еңбегіне байланысты екендігін түсініп, оған жоғары баға берсе, екіншіден мамандық таңдау мен әлеуметтік мәні бойынша әлеуметтік педагогикалық мамандықтың мәртебесі анағұрлым төмендеді.
- 2.Бүгінгі қоғамда сапалы білім алу білім беруші тұлғаның жеке басының сапасына да байланысты екендігін көрсетті. Өйткені білімді меңгеруде оқытушымен қарым-қатынасқа түсу, жеке басының өнегесі, аудиторияға әсері және т.б. көптеген факторлар маңызды.
- 3.Бүгінгі әлеуметтік педагог маманы өз қызметінің мазмұнын қоғам талаптарына сай жаңа технологиялармен толықтырумен қатар жеке басының дамуында да әлеуметтендірушілікті жүзеге асыруы тиіс. Өйткені бүгінгі қоғам талаптары әлеуметтік педагогтар алдына

адамды қоғамға ендіруде немесе тұлғаны қоғам талабына сай қалыптастыруда үлкен жауапкершіліктерді жүктейді.

7- дәріс. Психологиялық-педагогикалық эксперимент

1. Дәрістің мақсаты: Психологиялық-педагогикалық эксперимент туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Психологиялық-педагогикалық эксперименттің ғылымдар жүйесіндегі орны.

2. Педагогиканың зерттеу объектісі, пәні және қызметтері

Ғылымның кез-келген саласы сияқты педагогикалық психологияныңны қарастырғанда ең алдымен оның объектісі мен зерттеу пәнін ажыратып алу қажет. Ғылыми объекті — бұл зерттеудің үзінен тыс әртүрлі ғылымдарды зерттеуге болатын ақиқат. Объект ретінде материалдық және материалдық емес абстрактілі жүйелер; күрделегі әртүрлі дәрежедегі биологиялық ағзалар бола алады. Ғылыми зерттеу объекті ретінде үсімдік, және жануарлар әлемі, адам, қоғам, өркениет, ғарыш т.б. қарастырылады.

Педагогикалық психологияның пәніне жан-жақты анықтама бермес бұрын көптеген ғылымдардың зерттеу объектісі болып табылатын (педагогика, элеуметтану, физиология, медицина т.б.). педагогикалық психологияның зерттеу пәні болып адамның элеуметтік мәдени тәжірибені меңгеру заңдылықтары, фактілері және білім беру процесінің әртүрлі жағдайларында педагогтың ұйымдастырып және басқаратын оқу қызметінің субъект ретінде қарастырылатын адамның интеллектуалдық және тұлғалық даму деңгейінде өзгеруді меңгеруін туғызуы болып табылады. Жекелеп айтқанда, педагогикалық психология «білімді, икемділік пен дағдыларды меңгеру заңдылықтарын зерттейді, осы процестердегі жеке айырмашылықтарды зерттейді, оқушылардың үз бетімен шығармашылық ойлауын қалыптастыру заңдылықтарын, бала психикасында оқыту мен тәрбиелеу әсерінен пайда болатын өзгерістерді зерттейді.

Жалпы педагогикалық психология оқу-тәрбие беру қызметінің білім беру процесінің әртүрлі жағдайларында адамның интеллектуалдық және тұлғалық дамуының психологиялық ерекшеліктері мен заңдылықтарын жүйелеп баяндап зерттейді. Педагогикалық психологияның нақты міндеттеріне:

1. оқушының интеллектуалдық және тұлғалық дамуына оқытушылық және тәрбие берушілік әсердің механизмдері мен заңдылықтарын ашу.

2. оқушының элеуметтік мәдени тәжірибені меңгеру механизмдері мен заңдылықтарын анықтау, оның оқушының жеке санасында сақталынуы және әртүрлі жағдайларда пайдалануы.

3. оқушының интеллектуалдық және тұлғалық даму деңгейі мен оқытушылық және тәрбие берушілік ықпалдың формалары мен әдістері арасындағы байланысты анықтау.

4. оқушылардың оқу қызметін ұйымдастыру мен басқару ерекшеліктерін және осы процестердің интеллектуалдық, тұлғалық даму мен оқу танымдық белсенділікке әсерін анықтау.

5. педагог қызметінің психологиялық негіздерін, оның жеке психологиялық және кәсіби сапасын зерттеу.

6. дамыта оқытудың атап айтқанда, ғылыми, теоретикалық ойлаудың механизмдері мен заңдылықтарын анықтау.

7. білімді меңгеру заңдылықтары, шарттары мен үлшемдерін анықтау, олардың негізінде әртүрлі міндеттерді шешу процесінде қызметтің операциялық құрамын қалыптастыру.

8. игеру сапасы диагностикасының деңгейінің психологиялық негіздері мен оның білім беру стандарттарына қатыстығын анықтау.

9. білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде білім беру процесін ары қарай жетілдірудің психологиялық негіздерін жасау.

Педагогикалық психологияның құрылымы: Педагогикалық психология дәстүрлі үш тараудың құрамында қарастырылады; оқыту психологиясы, тәрбие психологиясы, мұғалім психологиясы. Мектепке дейінгі бала мен мектеп оқышысының психологиясын жас ерекшелік психологиясы қарастырады. Студенттік жас үмірдің ерекше кезеңі ретінде жеке қарастырылады (атап айтқанда, Б.Г. Ананьевтің психологиялық мектебі). Тәрбие берудің оқыту процесіне қарасты соңғы үш түрлі педагогикалық психологиямен ғана емес, психология мен педагогиканың арнайы бөлімінде қарастырылуы қажет. Педагогикалық психология үшін тәрбие беру, оқыту процесіне оның мазмұны, түрі мен әдістері арқылы үйлесімі үз орнын алуы қажет. Зерттеу пәнінің келтірілген анықтамасы мен жоғарыда қарастырылған күзқарастар тұрғысынан педагогикалық психологияның құрылымына:

1) білім беруші қызметтің психологиясы (оқу және педагогикалық қызметтің бірлестігі ретінде).

2) оқу қызметінің және оның субъекті — оқушының психологиясы (оқушы, студент).

3) педагогикалық қызметтің (білім беруші және тәрбиеленуші әсердің бірлестігі) және оның субъекті (мұғалім, оқытушы) психологиясы.

4) оқу-педагогикалық еңбектестік және қарым-қатынас психологиясы кіреді.

Аталған құрылым педагогикалық психологияның зерттеу аумағын кеңейтіп отырғаны анық, соның үзінде ол 3 тармақта дәстүрлі болып қалып отыр (оқыту, тәрбие беру, мұғалім). Қазіргі уақытта психология жоғары мектеп психологиясы (Н.В. Кузьмина, М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, А.В. Петровский, С.Д. Смирнов) және мектепте оқытудың

педагогикалық психологиясы болып бүлінуі күп кездеседі, оған дәстүрлі осы саладағы жұмыстар кіреді.

2. Зерттеудің негізгі әдістері. Педагогикалық психологияда теоретикалық немесе эмпирикалық әдістер ретінде анықталады. Педагогикалық психологияда күбінесе – эмпирикалық әдіс қолданылады.

1. **Бақылау** — педагогикалық психологияда (және жалпы педагогикалық тәжірибеде) адамда мақсатты жүйелі зерттеудің эмпирикалық әдісі. Байқауға алынған үзінің байқау объект болып табылытынын білмейді, байқау жаппай немесе тандаулы бола алады. Байқау нәтижелері арнайы хаттамаларға енгізіліп, онда бақылауға алынған оқушының аты-жүні, күні, уақыты, және мақсаты белгіленеді. Хататма деректері сапалық және сандық үндеуден үтеді.

2. **өзін-өзі бақылау** — адамның рефлексік ойлау негізінде үзін-үзі бақылау әдісі (үзін-үзі бақылау объектісі мақсаттар, мінез-құлық түрткісі, қызметінің нәтижесі бола алады.) Бұл әдіс үзіне үзі есеп берудің негізінде жатыр.

3. **Әңгімелесу** — педагогикалық психологияда (және педагогикалық тәжірибеде) адам туралы онымен қарым-қатынас жасау, оның мақсаты бағытталған сұрақтарға жауаптарының нәтижесінде мәліметтер алудың эмпирикалық әдісі. Әңгімелесу- адамды зерттеудің дербес әдісі, сонымен қатар күмекші әдіс, мысалы: эксперимент пен терапияның алдын алушы әдісі бола алады.

4. **Сұхбат** — әңгімелесудің ерекше түрі ретінде, ол туралы хабарлар, сұхбат алынып отырған адам туралы ақпарат алу үшін ғана емес басқа да адамдар оқиғалар т.б. туралы мәліметтер алу үшін қолданылады. Әңгімелесу сұхбат барысында сараптамалық баға берілуі мүмкін.

5. **Сауалнама** — арнайы дайындалған жауаптар және зерттеудің негізгі міндетіне сәйкес сұрақтар негізінде ақпарат алудың эмпирикалық әлеуметтік-психологиялық әдісі. Сауалнама құрастыруда: 1) сұрақтардың мазмұны, 2) олардың түрі ашық немесе жасырын, соңғысына «иә» немесе «жоқ» деп жауап беру қажет, 3) олардың тұжырымдалуы (анықтылығы, жауаптарға), 4) сұрақтардың саны мен реті ескеріледі. Сауалнама ауызша, жазбаша, жеке, топтық бола алады, алайда кез-келген жағдайда ол екі талапқа жауап беруі тиіс: іріктеудің күрнекілігі мен біркелкілігі. Сауалнама материалдары сапалық және сандық үндеуден үтеді.

6. **Эксперимент** — ғылыми зерттеулердің педагогикалық психологияда кеңінен таралған эмпирикалық әдіс. Эксперименттің деректері сандық үндеуден үтеді (факторлық, корреляция талдау, т.б.) сапалық түсінік беруден үтеді. Эксперимент жеке топтық қысқа мерізімді және ұзақ мерізімді бола алады.

8- дәріс. Диагностика негізінде оқу-тәрбие жұмысын жоспарлау

1. Дәрістің мақсаты: Диагностика негізінде оқу-тәрбие жұмысын жоспарлауды ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Диагностика негізінде оқу-тәрбие жұмысын жоспарлауды ғылыми сипаттау.

2.

Әлеуметтік тәрбие қоғамдық көзқараста әлеуметтік, рухани және эмоционалды адамға қажетті құндылықтарды адамдардың игеруі үшін мүмкіндік жасайды. Әлеуметтік адамға қажетті құндылықтар дегеніміз- білім, көз жеткізер сенім, ептілік, мөлшерлер, қарым-қатынас, мінез-құлық үлгілері т.б. Әлеуметтік тәрбиенің міндеті - әлеуметтікке оның мүшелерімен бірге табысты қол жеткізуге жағдай жасау, бұл адамның қоғамдағы бейімделу, дағдылану көндігу және икемдеу тепе-теңдігін, сондай-ақ оның қоғамдағы оңашалануын ұсынады. Әлеуметтік тәрбие процесі жанұяда, білім беру мекемелерінде, биресми қатынастар ортасында жүзеге асырылады.

Тәрбие- кез-келген қоғамның аса маңызды қызметі, бұл әлеуметтік процесс болып табыла отырып, адамның мінез-құлқы мен қызметіне қоғамдағы барлық институттар, қоршаған орта және осы процесстің субъектісі ретінде жеке тұлғаның өзінің белсенділігі арқылы мақсатты түрде әсер етуі. Әлеуметтік микроорта бір жағынан, жеке тұлғаның өзін-өзі тарату процесін жеделдететін немесе баяулататын аса маңызды факторлардың бірі, екінші жағынан, осы процесстің табысты дамуына қажетті жағдай болып табылады. Қоғамдық әлеуметтік тәрбие- қоғамдық көмек көрсетудің педагогикалық көрсетудің бір мақсатқа лайықталған жүйесі, ол өскелең ұрпаққа олардың өмірге араласы кезеңінде қажетті жағдайы. Бұл тәрбиелік білім беру процесінде барлық құралдар мен мүмкіндіктер арсеналын толыққанды пайдалануды көздейді, бұларды қоғам жеке тұлғаны қалыптастыру мақсатында бір жүйеге орналастырып отырады. «Әлеуметтік қалыптастыру» - кең көлемдегі түсініктердің бірі- ол жеке тұлғаның қалыптасуын сипаттайды. Бұл дегенің балаға барлық әлеуметтік әсер етудің процестері мен нәтижесі: мақсатты түрдегі, стихиялы, позитивті және негативті. Әлеуметтендіру – қоғамдық қатынастар жүйесіне қосылуды ұсынатын жеке тұлғаның әлеуметтік тәжірибесін жетілдіру процесі. Әлеуметтендіру әр түрлі әлеуметтік, әлеуметтік психологиялық, психологиялық-педагогикалық және психологиялық факторлармен шарттасады. Олардың арасынан қоғамның мақсатты бағытталған күштері мен жеке тұлғаны қалыптастыратын әр түрлі әлеуметтік институттарды ажырата білген жөн. Әлеуметтік тәрбиенің негізгі мақсаты адамның жеке тұлға ретінде дамуына, оның қоғамдағы қабілеті мен мүмкіндігінің таралуына ықпал ету болып табылады. Жеке тұлғаның жан-жақты дамуындағы қоғамдық тәрбие мақсатын анықтайтын идеал, негізгі мақсат ретінде қарастырылады, оның қол жеткізер жетістігі қоғамдық тәрбие жүйесінде ерекше жолдармен,

құралдармен жүзеге асырылады. Әлеуметтік тәрбие мазмұнындағы нақты мақсаттар құрылымда алдыңғы жоспарға екі жақтың өзара әрекетінің сәйкес келуі. Яғни, барлық субъектілер мен әрбір адамның өмірлік қызметі саласындағы қызығушылықтың тәрбиелік мүмкіндіктердің бағыттаушы қоғам және жеке тұлғаның өзінің белсенділік механизмі, оның қоғамның пайдасы үшін көрсетер шығармашылық потенциалы. Жеке тұлғаның даму бағыты жалпылама түрде берілуі тиіс, ол жеке варианттивтілікке кедергі келтірмеуі қажет. Сонымен әлеуметтік тәрбиенің басты міндеті-адамның жеке тұлғалық мәнді саласын дамытуға қажетті жағдай жасау, және адамның жеке бастық – психологиялық денсаулығын нығайтуға жағдай жасау. Әлеуметтік тәрбиенің басымдылық үлесі жанұяға тиеді, адам жанұяда алғашқы және басты әлеуметтану процесіне ие болады. Басқа қоғамдық құрылымдар аясында келесі әлеуметтендіру процесі жүзеге асады. Жанұя мемлекеттік құрылымдар бар өндірістерді сақтауға қажетті қосымша институт ретінде емес, адам қабілеті мен ептілігін таратуға жағдай туғызушы ретінде қарастырылады, ол аса маңызды тәрбие институты, яғни ол керемет құралдарды жеке тұлғаның әлеуметтік қалыптасуы. Бір қалыпты адамгершіліктік өзара қарым-қатынастар, жанұядағы түсінік атмосферасы жеке тұлғаны тәрбиелеудің гуманды бағытталғандығын анықтайды. Осы жерден бір жүйедегі өзара әрекет үлгісі шығады: Жеке тұлға – жанұя – қоғам. Алғашқысына адам, жанұя, екіншісіне мемлекет, қоғам және кез-келген ондағы институттар жатады. Қоғамның жанұя көмекшісі емес, керісінше жанұяға қоғам барында көмек көрсетіп, қолдап отыруы тиіс.

Педагогиканың барлық басты күші қоғамдағы қандайда бір институттарының (мектептердің, балалар лагерінің, құқықтық тәртіп сақтау ұйымдарының және т.б.). Әсері мен жанұяның ықпалын алмастыруға бағытталуы тиіс.

Осындай байланыста әлеуметтік тәрбиенің барлық субъектілерінің қызметі үшін өзара байланыстарды қарастыруы қажет:

1) әлеуметтік балалар тәжірибесін ұйымдастыру және әр баланың жеке тұлға ретінде өзін-өзі толық қанды таратуы үшін қажетті жағдай жасау, оның жанұядағы және жақын қоршаған ортадағы белсенділігі; қоғамдық бағытта өзін-өзі тәрбиелеуі; қоғамдағы интеллектуалдық, эмоционалдық, моральдық, мәдени және социумдағы жеке тұлғаның дамуына бағытталған басқа бағыттардағы құралдары белсендіре түсуі;

2) жанұя мен жақын қоршаған ортада тәрбиелеуші ортаны құру; микроортада әлеуметтік қолдау табады, әлеуметтік мәні бар топтық және ұжымдық мөлшерлерді, бағдарлар мен құндылықтарды (бұлар жеке тұлға үшін жағымды психологиялық климат негізі болып табылады) қалыптастырды;

3) жеке тұлға дамуы мен мінез-құлықтарының дамуындағы ассоциациялық ауытқуларды болдырмау шараларының жиынтығын болжайтын әлеуметтік реабилитация мен оларды тарату процестері.

Сонымен бірге балаларға әлеуметтік көмек көрсету және оларды қорғауды қамтамасыз ету, балаларды дұрыс өмір сүруге жетілдіріп қосу.

Әлеуметтік тәрбие жеке тұлға дамитын микроортаның әртүрлі салаларында жүргізіледі. Мұны қоғамдық тәрбиенің жекелеген облыстарындағы мақсаттылықпен, біркелкілікпен шарттасады. Бұл облыстардың әрқайсысына тәрбие институттарының белгілі қойылымы, ерекше әлеуметтік ситуация, тәрбие субъектісі ретіндегі жеке тұлғалық дамудың психологиялық өзіндік ұстанымы тән болады. Әлеуметтік даму мен жеке тұлға ретіндегі адамның жекеше құрылу кезеңі үшін жас ерекшелік спецификасы тән. Әлеуметтік тәрбие жүйесі үздіксіз, педагогикалық тәрбие процесінің мақсатты ұйымын көрсетеді, бұл орайда жеке тұлға дамуының әлеуметтік ситуациясы мен адамның әр түрлі жастағы кезеңдеріндегі психологиялық ұстанымы (балалық шақтағы, мектепке дейінгі, кіші топ жасындағы мектеп оқушысы, жасөспірім кезіндегі), әртүрлі микрорта саласындағы (жанұя, балабақша, сынып, мектеп, үй, квартал, клуб, әуесқой бірлестік, биресми топ т.б) ұстанымы ескеріледі. Әлеуметтік тәрбие үшін ерекше жағдайлар мен мүмкіндіктер балаларды ресми, мемлекеттік тәрбие институттарынан тыс қоршаған ортада жасалған, әсіресе, оларға жақын жанұялы- тұрмыстық микроортада тұрақты жасалған. Бұл мүмкіндіктер жасалған орталарда қатаң құрылымдар болмайды, онда керісінше, қарым-қатынастардың, араласу жүйелерінің, ата-аналар мен әр түрлі жастағы балалармен қатынастардың еркіндігі қалыптасқан.

Бақылау сұрақтары:

1. Әлеуметтік педагогика пәнінің зерттеу объектісінде диагностикалық жұмыстың кәсіби-этикалық нормаларын сипаттаңыз.
2. Диагностикалық жұмыстағы кәсіби-этикалық стандарттың принциптерін талдаңыз.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
2. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
3. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
4. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
5. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
6. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
7. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

9- дәріс.

1. Дәрістің мақсаты: педагогика ғылымы туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Педагогика ғылымы және оның адам туралы ғылымдар жүйесіндегі орны.

2. Педагогиканың объектісі, пәні және қызметтері

Бақылау сұрақтары:

5. Жоғары мектеп педагогикасы нені қарастырады?
6. Жоғары мектеп педагогикасы қандай өзге ғылым салаларымен байланысқа түседі?
7. Ересктерге білім беру өзектілігі немен түсіндіріледі?
8. Педагогикалық білімнің қазіргі қоғамдағы маңызы неде?

Ұсынылатын әдебиеттер:

8. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
9. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
10. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
11. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
12. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
13. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
14. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

10- дәріс.

1. *Дәрістің мақсаты:* педагогика ғылымы туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Педагогика ғылымы және оның адам туралы ғылымдар жүйесіндегі орны.
2. Педагогиканың объектісі, пәні және қызметтері

Бақылау сұрақтары:

9. Жоғары мектеп педагогикасы нені қарастырады?
10. Жоғары мектеп педагогикасы қандай өзге ғылым салаларымен байланысқа түседі?
11. Ересктерге білім беру өзектілігі немен түсіндіріледі?
12. Педагогикалық білімнің қазіргі қоғамдағы маңызы неде?

Ұсынылатын әдебиеттер:

15. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
16. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
17. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
18. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
19. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
20. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
21. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

11- дәріс.

1. Дәрістің мақсаты: педагогика ғылымы туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Педагогика ғылымы және оның адам туралы ғылымдар жүйесіндегі орны.
2. Педагогиканың объектісі, пәні және қызметтері

Бақылау сұрақтары:

13. Жоғары мектеп педагогикасы нені қарастырады?
14. Жоғары мектеп педагогикасы қандай өзге ғылым салаларымен байланысқа түседі?
15. Ересктерге білім беру өзектілігі немен түсіндіріледі?
16. Педагогикалық білімнің қазіргі қоғамдағы маңызы неде?

Ұсынылатын әдебиеттер:

22. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
23. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
24. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
25. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
26. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
27. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
28. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

12- дәріс.

1. Дәрістің мақсаты: педагогика ғылымы туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Педагогика ғылымы және оның адам туралы ғылымдар жүйесіндегі орны.
2. Педагогиканың объектісі, пәні және қызметтері

Бақылау сұрақтары:

- Жоғары мектеп педагогикасы нені қарастырады?
Жоғары мектеп педагогикасы қандай өзге ғылым салаларымен байланысқа түседі?
Ересктерге білім беру өзектілігі немен түсіндіріледі?
Педагогикалық білімнің қазіргі қоғамдағы маңызы неде?

Ұсынылатын әдебиеттер:

29. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
30. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
31. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
32. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
33. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности:

Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.

34. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
35. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

13- дәріс.

1. Дәрістің мақсаты: педагогика ғылымы туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Педагогика ғылымы және оның адам туралы ғылымдар жүйесіндегі орны.
2. Педагогиканың объектісі, пәні және қызметтері

Бақылау сұрақтары:

17. Жоғары мектеп педагогикасы нені қарастырады?
18. Жоғары мектеп педагогикасы қандай өзге ғылым салаларымен байланысқа түседі?
19. Ерескерге білім беру өзектілігі немен түсіндіріледі?
20. Педагогикалық білімнің қазіргі қоғамдағы маңызы неде?

Ұсынылатын әдебиеттер:

36. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
37. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
38. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
39. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
40. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
41. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
42. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

14- дәріс.

1. Дәрістің мақсаты: педагогика ғылымы туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Педагогика ғылымы және оның адам туралы ғылымдар жүйесіндегі орны.
2. Педагогиканың объектісі, пәні және қызметтері

Бақылау сұрақтары:

21. Жоғары мектеп педагогикасы нені қарастырады?
22. Жоғары мектеп педагогикасы қандай өзге ғылым салаларымен байланысқа түседі?
23. Ерескерге білім беру өзектілігі немен түсіндіріледі?
24. Педагогикалық білімнің қазіргі қоғамдағы маңызы неде?

Ұсынылатын әдебиеттер:

43. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.

44. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
45. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
46. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
47. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
48. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
49. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010

15- дәріс.

1. Дәрістің мақсаты: педагогика ғылымы туралы жалпы түсінік қалыптастыру, ғылым ретіндегі өзіндік орнына баға беру, ғылыми сипаттау.

2. Негізгі мәселелер:

1. Педагогика ғылымы және оның адам туралы ғылымдар жүйесіндегі орны.
2. Педагогиканың объектісі, пәні және қызметтері

Бақылау сұрақтары:

25. Жоғары мектеп педагогикасы нені қарастырады?
26. Жоғары мектеп педагогикасы қандай өзге ғылым салаларымен байланысқа түседі?
27. Ересктерге білім беру өзектілігі немен түсіндіріледі?
28. Педагогикалық білімнің қазіргі қоғамдағы маңызы неде?

Ұсынылатын әдебиеттер:

50. Әлқожаева Н.С., Төлешова Ұ.Б. Білім берудегі педагогикалық технологиялар. Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: Қазақ университеті, 2016.122б.
51. Бұзаубақова Ж. Оқытудың педагогикалық технологиялары: Оқу-әдістемелік құрал. -Тараз, 2015.
52. Технологии социальной работы/ Под ред. Е.А.Холостовой-М.Инфра 2011.-400 с
53. Алмазов Б.Н., Беляева М.А, Бессонова Н.Н. Методика и технологии работы социального педагога. М, 2011.-192с.
54. Жиенбаева Н.Б. Психолого-педагогическая диагностика личности: Учебное пособие. Алматы: Казахский Национальный педагогический университет имени Абая, 2020. – 311 с.
55. Айтбаева А.Б. Әлеуметтік педагогика негіздері: Оқу құралы, –Алматы: 2011.
56. Қасымова Р.С. Әлеуметтік педагогика: Оқу-әдістемелік құрал. –Алматы: 2010